1963
ମାର୍ଚ୍ଚ 4

ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ସିଂହ

(ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା ଏବଂ
ଜେ. ସି. ଶାହ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ - ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ - ପ୍ରକ୍ରିୟା -"ହୋଇପାରେ" - ନିର୍ମାଣ - ୟୁ. ପି. ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1947, ନିୟମ 4 (2) ।

1937 ମସିହାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଜଣେ ନାଇବ୍ ତହସିଲଦାର ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । 4 ଅଗଷ୍ଟ,1952 ରେ, ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ତାଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାମଲାକୁ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବାବେଳେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଆଚରଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ସୂଚନା ସହିତ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ପଠାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛନ୍ତି । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଉକ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିନଥିଲେ ଏବଂ ତଦନ୍ତ ଉପରେ ଅଗଷ୍ଟ, 1952 ରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଗଠନ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗରୁ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । 28 ଅକ୍ଟୋବର, 1956 ରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ନିଲମ୍ବିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ତଦନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହିତ ମାମଲା ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ନାଗରିକ ସେବା ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିବା ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ।

1963
ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ସିଂହ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା, ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ନିୟମ 4 (1) ରେ "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦ ପରି, ଉପ-ନିୟମ (2) ରେ "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦ ତାଙ୍କ ଉପରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ କି, କିମ୍ବା ଉପ-ନିୟମ (2) ରେ "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ "ହେବ" କିମ୍ବା "ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ" କି ।

ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଯେ, ନିୟମ 4 (2) ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଫଳ ହେବ ଯଦି ଉକ୍ତ ନିୟମରେ ଥିବା "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦଟି ଉପ-ନିୟମ (1) ରେ ଥିବା ଭଳି ସମାନ ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରେ । ନିୟମ 4 (2) ଲାଗୁ କରିବାର ସରଳ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ଏକ ବିକଳ୍ପ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯେ ସେମାନଙ୍କ ମାମଲା ଏକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅନ୍ୟଥା ନୁହେଁ । ତେଣୁ ନିୟମ 4 (2), ଗେଜେଟେଡ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅନୁରୋଧକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଏପରି ଅନୁରୋଧ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇନଥିବାରୁ ଆବେଦନଟି ବିଫଳ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 301/1961 ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 40/1959ରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ (ଲକ୍ଷ୍ନୌ ଖଣ୍ଡପୀଠ) ର 10 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1960 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଅପିଲ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ *କେ. ଏସ୍. ହାଜେଲା* ଏବଂ *ସି. ପି. ଲାଲ୍* ।

ଉତ୍ତରଦାତା ପାଇଁ *ଜେ. ଏଲ୍. ଗୋସାଇଁ* ଏବଂ *ନୁନିତ୍ ଲାଲ୍* ।

4 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1963 । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା - ଏହି ଆବେଦନରେ ଯେଉଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିଧିଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠିଛି, ତାହା ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1947ର ନିୟମ 4 (2) ର ପ୍ରଣୟନ ସହ ଜଡ଼ିତ । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଏହିପରି ଭାବେ ଉଠିଥାଏ । 1937 ମସିହାରେ ଆବେଦନକାରୀ, ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟ ଅଧୀନରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ସିଂହଙ୍କୁ ଜଣେ ନାଇବ ତହସିଲଦାର ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । 1952 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ 4 ତାରିଖରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଆସିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ

ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାମଲାକୁ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏକ ତଦନ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ, 1953 ରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗରୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବାବେଳେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆଚରଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଏକ ସୂଚନା ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ପଠାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛନ୍ତି । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଉକ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିନଥିଲେ, କାରଣ ସରକାର ଏହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ଆଗକୁ ବଢିବାକୁ ଏବଂ ଏହାର ତଦନ୍ତ ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ 28 ଅକ୍ଟୋବର, 1955 ରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ନିଲମ୍ବିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଗଠିତ ଅଭିଯୋଗକୁ 29 ଅକ୍ଟୋବର, 1956 ରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା 12 ନଭେମ୍ବର, 1956ରେ ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ତେବେ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରେ ।

28 ଜୁନ୍, 1958 ରେ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ ଉପ ସଚିବ, ୟୁ. ପି., ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ମାମଲାକୁ ଗୋରଖପୁର ଡିଭିଜନର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଛି ।

ଏହା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା 1958 ମସିହା ଜୁଲାଇ 14 ତାରିଖରେ ଆହ୍ଲାବାଦର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ନାଗରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ

ନିଆଯିବାକୁ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ କିମ୍ବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କିମ୍ବା ଉପଯୁକ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ଶୁଣାଣି କରିଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ବିଚାରପତି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଜଣେ ଗେଜେଟେଡ୍ ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଯେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତକୁ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ଉଚିତ । ସେଥିପାଇଁ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ନାଗରିକ ସେବା ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଉକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକସ୍ୱ ପତ୍ର ଅଧୀନରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଦୁଇଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ମାନ୍ୟବର ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସହିତ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହା ପରେ ଆବେଦନକାରୀ ଉକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରୁ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସହିତ ଏହା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଶ୍ରୀ ହାଜେଲା ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଛନ୍ତି ଯେ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 (2) ର ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଏବଂ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ନିମ୍ନ ଅଦାଲତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପହଞ୍ଚିଥିବା ଉପସଂହାର ସମର୍ଥିତ ନୁହେଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମାମଲା ହେଉଛି ଯେ ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟପାଳ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ଯେ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 ରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଜଣେ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ, କିନ୍ତୁ ସେହି ତରଫରୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟପାଳ, ଯଦି ସେ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି, ତେବେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ଯେ ଉକ୍ତ ତଦନ୍ତ ନାଗରିକ ସେବା ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇପାରିବ । ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ, ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ବିଚାରାଧୀନ ବିଷୟ ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମାମଲା ବିଷୟରେ, ସେମାନେ ନିୟମର ନିୟମ 4 (2) ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏବଂ ଉକ୍ତ ନିୟମର ନିରପେକ୍ଷ ନିର୍ମାଣ ଉପରେ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଯଦି ଜଣେ ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତି, ତେବେ ରାଜ୍ୟପାଳ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ମଞ୍ଜୁର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ତେଣୁ, ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଯେଉଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ତାହା ହେଉଛି ଦୁଇଟି ମତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 (2) ର ପ୍ରଭାବକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ନିୟମ 4 ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:-

"4. (1) ରାଜ୍ୟପାଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ କିମ୍ବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବର୍ଗ କିମ୍ବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ସମ୍ପୃକ୍ତ ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ବିଚାର ନିମିତ୍ତ ପ୍ରେରଣ କରିପାରିବେ:-

(a) ଦୁର୍ନୀତି;

(b) କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ବିଫଳତା;

(c) ଦଶ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକାଳର ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ସାଧାରଣ ଅକ୍ଷମତା; ଏବଂ

(d) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୈତିକତା ।

(2) ରାଜ୍ୟପାଳ, ଜଣେ ଗେଜେଟେଡ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ତାଙ୍କ ନିଜ ଅନୁରୋଧରେ, ଉପନିୟମ (1) ରେ ସୂଚିତ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କ ମାମଲାକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପଠାଇପାରିବେ ।"

ଏହା ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବ ଯେ ନିୟମ 4 (1), ଉପନିୟମ (1) ର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖଣ୍ଡ (a) ରୁ (d) ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଦାବି କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଯେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ଏକ

1963
ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ସିଂହ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର

ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହି ମାମଲା କେବଳ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ବିବେଚନା ଅନୁଯାୟୀ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯିବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉପନିୟମ (1) ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ସେଥିରେ ଗେଜେଟେଡ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଯଦି ନିୟମ 4 (1) ନିଜେ ସ୍ଥିର ରହିଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଗେଜେଟେଡ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଦାବି କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥାନ୍ତା ଯେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ଏକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନିୟମ 4 (2) ରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ଅଛି ।

ନିୟମ 4 (2) ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବର୍ଗ ସହିତ ଜଡିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ଉପ ନିୟମ (1) ର ଖଣ୍ଡ (a) ରୁ (d) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କ ମାମଲା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପଠାଯିବା ଉଚିତ । ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ନିୟମ 4 (1) ରେ "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦ ପରି, ଯାହା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ, ଉପନିୟମ (2) ରେ "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦ ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ କି, କିମ୍ବା ଉପନିୟମ (2) ରେ ଥିବା "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ପ୍ରକୃତରେ "ହେବ" କିମ୍ବା "ଆବଶ୍ୟକ" ବୁଝାଏ କି? ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସାଧାରଣତଃ "ଆବଶ୍ୟକ" କିମ୍ବା "ହେବ" ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଏହା ସୁସ୍ଥିରୀକୃତ ଯେ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ "ଆବଶ୍ୟକ" କିମ୍ବା "ହେବ"କୁ ବୁଝାଇବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ସହିତ ଏକ ବିଶେଷ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ବିଶେଷ ଅଧିକାରକୁ ସୂଚିତ କରୁଥିବା ଶବ୍ଦ "ହୋଇପାରେ" ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ବୁଝାଏ ବୋଲି ଧରାଯାଇପାରିବ । ବେଳେବେଳେ, ବିଧାନମଣ୍ଡଳ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥିତିକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରେ, ଯାହାଙ୍କ ଉପରେ କ୍ଷମତା ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ହିଁ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଅଟେ । ନିୟମ 4 (2) ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଫଳ ହେବ, ଯଦି ଉକ୍ତ ନିୟମରେ ରହିଥିବା "ହୋଇପାରେ" ଶବ୍ଦଟି ଉପନିୟମ (1) ରେ ଥିବା ଭଳି ସମାନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଗ୍ରହଣ କରେ । ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ମାମଲାକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କାରଣରୁ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯାହା ନିୟମ 4 (1) ଏବଂ ନିୟମ 4 (2) ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଅନ୍ୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ,

ଅନ୍ୟଥା, ନିୟମ 4 (2) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରର୍ଥକ ହେବ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, ନିୟମ 4 (2) ପ୍ରଣୟନ କରିବାର ସରଳ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ଏକ ବିକଳ୍ପ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯେ ସେମାନଙ୍କ ମାମଲା ଏକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅନ୍ୟଥା ନୁହେଁ । ନିୟମ ପ୍ରଣୟନକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବୋଧହୁଏ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ମତ ଦେବା ବୈଧ ହେବ । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ମତକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାରେ ଆମେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଅନୁଭବ କରୁନାହୁଁ ଯେ ନିୟମ 4 (2) ଗେଜେଟେଡ୍ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅନୁରୋଧକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ତାଙ୍କ ମାମଲାକୁ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପଠାଯିବା ଉଚିତ । ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ଏପରି ଅନୁରୋଧ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆମେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଯେ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ତାଙ୍କ ମାମଲା ପଠାଇବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟଥା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଠିକ୍ ଥିଲେ ।

ତଦନୁସାରେ ଆବେଦନଟି ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ ହୋଇଛି ।

ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।